

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Tsiviilasja number	2-07-44100
Kohus	Tallinna Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Eesistuja Gaida Kivinurm, liikmed Reet Allikvere ja Ande Tänav
Otsuse tegemise aeg ja koht	27. oktoober 2008, Tallinn
Tsiviilasi	I. N. hagi N. G.i vastu elatise suuruse muutmiseks
Vaidlustatud kohtulahend	Harju Maakohtu 28.03.2008 otsus
Kaebuse esitaja ja kaebuse liik	N. G.i apellatsioonkaebus
Kohtuistungi toimumise aeg	07. oktoober 2008, avalik kohtuistung
Menetlusosalised ja nende esindajad	Hageja I. N. (IK xxxxxxxxxxxx, elukoht xxxxxx x-xxx, xxxxxx xxxxxxxx), esindaja Maarika Pähklemäe Kostja N. G. (IK xxxxxxxxxxxx, elukoht xxxxxx xx-xx, xxxxxx xxxxxxxx), esindaja Irina Bušujeva

Resolutsioon

- 1. Harju Maakohtu 28.03.2008 otsus jätta muutmata ja apellatsioonkaebus rahuldamata.**
- 2.Kõik menetluskulud jätta täies ulatuses kostja kanda.**

Edasikaebe kord

Kohtuotsuse peale võib esitada vandeadvokaadi vahendusel kassatsioonkaebuse otse Riigikohtule 30 päeva jooksul arvates otsuse kättetoimetamisest.

Asjaolud ja menetluse käik

1. Poolte kooselust sündis XX.XX.XXXX poeg M. G.. Laps elab koos emaga. 17.12.2003 Tallinna Ringkonnakohtu otsusega mõisteti N. G.ilt välja elatis 1400 krooni kuus alates 07.05.2003.

2. Hagejal sündis XX.XX.XXXX poeg R. N.
3. Hageja palus muuta lapse ülalpidamiseks väljamõistetud elatise suurust 3000 kroonini kuus. Lapse ülalpidamiseks ei piisa esialgselt väljamõistetud elatisest, sest lapse vajadused on suurenenud ja hinnad on kasvanud. Lapse kulud koosnevad kuus järgmistest kuluartiklitest: eluase 464 krooni, televisioon ja internet 125 krooni, toit 3000 krooni (laps on allergik ja vajab seetõttu erimenüüd), ravikulud 200 krooni, riided 400 krooni, jalanõud 125 krooni, raamatud ja mänguasjad 70 krooni, kultuuriüritused 52 krooni, koolitarbed 100 krooni, sünnipäeva tähistamine 208 krooni, muud ootamatud kulud 100 krooni. Lisaks nimetatu kulutustele on vaja lapsele osta aastas kas jalgratas, kelk või tõukeratas, millele kulub kuus keskmiselt 248 krooni ning voodipesu, mis kuude lõikes jagatuna moodustab 37,50 krooni. Laps käib karate ringis, mille tasu suuruseks on 250 krooni kuus, ringis osalemiseks on vaja talle osta varustust, mis kuude lõikes jagatuna moodustab 62,50 krooni kuus. Lapsel on vaja võtta abitunde eesti keele õppimiseks, mis maksab 400 krooni kuus, suvelaagri maksumuseks on 1100 krooni, mis jagatuna kuudele moodustab 121 krooni. Kõigele lisaks tehakse koolis ühiskülastusi muuseumidesse või muid väljasõite, mis keskmiselt maksab samuti 50 krooni kuus, lapsele on vaja anda ka taskuraha ning osta mööblit ja spordivarustust, mis maksab kokku keskmiselt 671 krooni kuus. Kõik lapse ülalpidamiskulud kuus moodustavad kokku 6776 krooni.
4. Hageja töötab OÜ-s F. B. ja saab keskmiselt kuus palka 5500 krooni.
5. Kostja tunnistas hagi osaliselt ja oli nõus, et elatise suurust lapse ülalpidamiseks võiks muuta 1900 kroonini kuus. Hageja poolt nimetatud kulutused lapse ülalpidamiseks on osaliselt ülepaisutatud. On ebareaalne, et lapse ülalpidamiskulud on 4 aasta jooksul kasvanud 260%. Laps on küll allergiline, kuid ei ole vaja eridieeti, mistõttu lapse toidule ei kulu 3000 krooni kuus nagu väidab hageja. Piletite hinnad lasteetendustele maksavad alates 50 kroonist, mistõttu ei pea ostma pileteid, mis maksavad 175 krooni. Koolitarvete ostmiseks annab igal aastal toetust riik ning 400 kroonine kulu kuus eesti keele õppimiseks pole põhjendatud, sest eesti keelt õpetatakse koolis. Ka on 9-aastase lapse sünnipäeva pidamiseks 2500 krooni kulutamine liigne raha raiskamine. Laagrisse pole aga last vaja üldse suvel saata, sest laps võib suve veeta kas oma isa või vanaema juures. Kostja ei pea maksma kinni ka hageja mehe kulusid bensiinile, elektrile, korterile, televisioonile või internetile, mistõttu pole need kulud elatisega seotud.
6. Hageja varaline seisund on kostja omast parem, sest hageja annab üürile korterit XXXXXX XX-XX XXXXXXXXXX ning hagejale kuulub ka suvila XXXXXXXX. Kostja seevastu elab oma ema liisitud eluruumis.
7. Kostja töötas OÜ-s T. ja tema palga suuruseks oli 6000 krooni (brutos). Kohtuistungil toimumise ajaks oli kostja ja tööandja vahel sõlmitud tööleping poolte kokkuleppel lõpetatud, kuna tööandja ei maksnud talle nii head palka nagu esialgselt lubanud oli.

Esimese astme kohtu otsus ja põhjendused

8. Harju Maakohus rahuldab hagi ja muutis N. G.ilt I. N. kasuks poja M. G.i ülalpidamiseks Tallinna Ringkonnakohtu 17.12.2003 otsusega väljamõistetud elatise suurust 3000 kroonini kuus alates 19.10.2007 kuni 13.10.2016, so kuni lapse täisealiseks saamiseni.
9. Üldtuntud asjaolu on, et 5-aastase lapse vajadused on oluliselt väiksemad võrreldes koolis, treeningul ning huvialaringides käiva 9-aastase lapse vajadustega. Üldtuntud asjaoluks on ka see, et elukallidus, eelkõige esmatarbekaubad, toit ja tasu kasutatud teenuste eest on võrreldes 2003 detsembrikuuga Eesti Vabariigis olulisel määral muutunud. Seega on hagi elatise suuruse muutmiseks õiguslikult põhjendatud.
10. Kuigi pooled ei vaidle selle üle, et laps on allergiline, ei ole hageja tõendanud, et ta vajaks eritoite või toidulisandeid tulenevalt lapsel esinevast allergiast. Põhjendatud on 9-aastase lapse toiduraha kuus 2000 krooni.

11. 9-aastase lapse sünnipäeva tähistamisele ei ole mõistlik kulutada 2500 krooni ja piisama peaks sünnipäeva tähistamiseks 1500 kroonist.
12. Nõustuda ei saa kostja väidetega nagu poleks lapsel vaja õppida täiendavalt eesti keelt või ei peaks lapsele kultuuriüritusteks kulutama kuus 52 krooni, sest lastele leidub ka odavamaid pileteid. Ka ei ole tõsiseltvõetav kostja väide, et riik annab lastele üks kord aastas koolitoetust, mistõttu pole koolitarvete ostmisele tehtavad kulutused põhjendatud. Need eeltoodud kostja väited iseloomustavad pigem kostjat kui isikut, kes tahaks võimalikult vähe oma lapse ülalpidamiseks kulutusi teha.
13. Kõik ülejäänud hagiavalduses märgitud kulutused lapse ülalpidamiseks on põhjendatud ja mõistlikud, kaasa arvatud kulutused, mis on seotud lapse eluaseme kasutamisega ning mida hageja on teinud selleks, et laps suvel laagrisse saata. Poolte ühine poeg tarvitab ka elektrit ja vett, vaatab televiisorit ning kasutab interneti ning muid teenuseid, mis on seotud eluaseme kasutamisega. Need kulud ei ole hageja praeguse abikaasa kulud nagu ekslikult leiab kostja. Peale selle on poolte alaealisel lapsel õigus veeta osa suvepuhkusest ka laagris koos oma sõprade ja eakaaslastega ega pea seda veetma koos vanaema või isaga üksnes sel põhjusel, et isa tema laagris viibimise eest väljaminekuid teha ei soovi. Poolte ühise poja ülalpidamise põhjendatud kuluks on 5000 krooni kuus.
14. Asjaolu, et kostja käesoleval ajal ei tööta, ei vabasta teda kohustusest oma pojale piisaval määral elatist maksta. Pealegi on kostja ja tema tööandja tööleping lõpetatud poolte kokkuleppel. Kostja kohustuseks on leida omale võimalikult kiiresti sobiva teenistusega töökoht, et lapsele igakuiselt elatist maksta ning hoolitseda selle eest, et tema elatise võlgnevuse suurus hageja ees veelgi suuremaks ei kasvaks, kui see kostja kirjaliku vastuse esitamise ajal hagile oli.
15. Arvestades asjaoluga, et hageja palga suuruseks on olnud keskmiselt kuue kuu lõikes 9714 krooni, kuid et hageja ülalpidamisel on lisaks poolte ühisele pojale ka hagejal 25.08.2004 sündinud poeg R. N., ning et hagejal tuleb maksta saadavalt elatisele tulumaksuseaduse (TuMS) § 12 lg 1 p 7 ja § 19 lg 1 kohaselt ka tulumaksu, mille suuruseks käesoleval ajal on 21%, tuleb kostjalt väljamõistetud elatise suurst muuta 3000 kroonini kuus.

Apellatsioonkaebuse nõue ja põhjendus

16. Kostja palub maakohtu otsuse tühistada ja teha uus otsus, millega jätta hagi rahuldamata. Menetluskulud jätta hageja kanda.
17. Maakohus on ebaõigesti kohaldanud materiaaloiguse normi ja osaliselt rikkus menetlusoiguse normi. Osa kostja vastuväidetest on maakohus jättnud tähelepanuta, otsuse põhjendavas osas on need kajastamata ja seega on otsus põhjendamata.
18. Vaidlusalusel perioodil ei ole suurenenud kostja sissetulek ega ole ka lapse vajadused oluliselt suurenenud. Kohus ei andnud hinnangut ja ei põhjendanud, mille arvelt 9-aastase lapse vajadused on kasvanud võrreldes 5-aastase lapse omadega, rohkem kui kahekordselt. Kostja ei ole kunagi keeldunud sellest, et elatise summat peab suurendama, kuid mõistlikul määral. Seadusega ei ole ette nähtud, et kostja peab ülal pidama hageja teist last või lihtsalt aitama hagejat ja tema uut perekonda materiaalselt.
19. Hageja ei ole pöördunud kostja poole kohtuväliselt ettepanekuga suurendada makstava elatise summat. Sellepärast tuleb kohtukulud jätta hageja kanda.
20. Ei saa nõustuda kohtu arvamusega, et üldteada on asjaolu, et 5-aastase lapse vajadused on oluliselt väiksemad, võrreldes treeningul ning huvialaringides käiva 9-aastase lapse vajadusega. Kõik lapsed ei käi treeningutel ning huvialaringides. Teiseks, tasu ühe ja sama huvialaringi eest on seal käivate laste jaoks ühesugune ning ei sõltu vanusest. Kolmandaks, hageja ei esitanud mingeid dokumente, mis tõendaksid, et kulud lapsele selles osas on muutunud võrreldes eelneva perioodiga. Kulud huvialaringidele ei saa olla üldteada.

21. Fakt, et hagejal sündis XXXX veel üks poeg, ei saa olla aluseks kostjalt väljamõistetud elatise suurendamiseks. Hageja elab täisperekonnas ja teise lapse ülalpidamiskohustus lasub hageja teisel abikaasal. Peale selle, lapse ülalpidamiskulude arvutamise metoodikast nähtub, et kahe lapsega täisperekonnas kulud kahele lapsele ei suurene, vaid vähenevad. See puudutab ka kulusid toidule ja riieele. Samal põhimõttel riik tasub ka sotsiaaltoetust lastele. Antud asjaolu oli kohtu poolt jäetud tähelepanuta.
22. Hagi on välja toodud, et kulud lapsele moodustavad 6776 krooni kuus. Hageja palus 3000 krooni välja mõista kostjalt, ise oli valmis kandma 3776 krooni, so suuremas ulatuses. Kohus tuvastas, et lapse ülalpidamiskuludeks on 5000 krooni kuus. Seejuures pani 3000 krooni kostja kanda, jättes hageja kanda 40%. Kohus ei võtnud arvesse ei hageja soove ega ka vanemate varalist seisundist.
23. Kohtutäituri tõendist nähtub, et elatise võlgnevus moodustab 11 679 krooni. Kostja maksis elatist regulaarselt, kuid ei ole võimeline kustutama võlgnevust madala palga tõttu. Töökohast väljastatud tõendistest nähtub, et hageja palk on 9714 krooni kuus, kostja oma 6002 krooni. Kohus seda arvesse ei võtnud.
24. Kostja esitas kohtule korteriüüri arvestuse kviitungi, millest nähtub, et korter, kus ta elab, kuulub Sampo Liising AS-le. Seda, et kostjal ei ole oma elamispiinda, aga hagejal on, kohus arvesse ei võtnud. Samuti on hageja omandis korter ja suvila, mida ta üürib välja ja saab sellest tulu. Seega on hageja varaline olukord kostja omast tunduvalt parem. Vaatamata sellele pani kohus kostjale suurema osa lapse ülalpidamiskuludest.

Vastustaja seisukoht

25. Hageja vaidleb apellatsioonkaebusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata.

Ringkonnakohtu seisukoht

26. Tsiviilkolleegium, kuulanud ära menetlusosaliste seisukohad ja tutvunud toimiku materjaliga, leidis, et apellatsioonkaebuse väited ei anna alust kohtuotsuse tühistamiseks. TsMS § 657 lg 1 p 1 alusel tuleb jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja kohtuotsus muutmata. Ringkonnakohtu hinnangul ei rikkunud maakohus otsuse tegemisel menetlusõiguse ja materiaalõiguse norme. Ringkonnakohus nõustub esimese astme kohtu otsuse põhjendustega ja tulenevalt TsMS § 654 lg-s 6 sätestatust neid ei korda.
27. Maakohus on lapsele tehtavate kulutuste vajalikkust käsitlenud ja analüüsinud ning arvestanud seejuures ka kostja vastuväidetega kulutuste osas, mida kostja pidas liiga suureks (toiduraha, sünnipäeva pidamine) ning jõudnud järeldusele, et vajalike ja põhjendatud kulutuste suurus on 5000 krooni. Kohus põhjendas ka seda, miks ta ülejäänud vastuväidetega kulutuste osas (eluasemekulud, televiisor, internet, kulutuuriüritused, suvelaager) ei nõustu. Kostja ei ole neid kohtu põhjendusi kaebuses vaidlustanud. Kostja märgib vaid üldsõnaliselt, et nii palju ei saanud lapse vajadused suureneda. Kostja toob esile, et mitte kõik lapsed ei käi trennis, samas ei vaidlusta ta asjaolu, et poolte ühine poeg käib karate trennis.
28. Ebaõige on kostja etteheide kohtule, et kohus ei arvestanud hageja sooviga maksta ise suurem osa lapse ülalpidamiskuludest. Hageja ei ole kunagi sellist soovi avaldanud. Hageja soovis kostjalt välja mõista 3000 krooni, arvestades seejuures nii lapse vajadusi kui kostja võimalusi. Asjaolu, et hageja kulutab lapse peale tegelikult rohkem, kui kohus pidas otseselt vajalikuks, ei tähenda, et kostja peaks kandma ka vajalikke kulutusi väiksemas ulatuses.
29. Kohus arvestas asjaoluga, et hagejal on paremad materiaalsed võimalused kui kostjal, kuid kohus arvestas ka sellega, et hageja ülalpidamisel on veel teine alaealine laps.

Ekslik on kostja seisukoht, et teist last peab ülal pidama ainult lapse isa. Ka teise lapse suhtes on mõlemal vanemal ülalpidamiskohustus.

30. Kohus ei jätnud ülalpidamiskulusid suuremas ulatuses kostja kanda, nagu kostja ekslikult leiab, vaid hoopis väiksemas ulatuses. Kohus on otsuses põhjendanud, et väljamõistatud 3000 kroonilt peab hageja tasuma 21 % tulumaksu. Seega saab hageja väljamõistatud summast lapse peale kulutada üksnes 2370 krooni ja hageja kanda jääb 2630 krooni.
31. Kostja ei tuginud kaebuses asjaolule, et tal ei ole objektiivselt võimalik nii palju teenida, et tasuda väljamõistatud suuruses elatist. Kostja on seisukohal, et kuna hageja materiaalne olukord on parem, siis võiks tema oma ülalpidamiskohustust väiksemas ulatuses täita. Ringkonnakohus selle seisukohaga ei nõustu. Kostja on ehitustööde spetsialist ning võimeline töötama Eesti keskmist palka saavatel töökohtadel. Asja materjalist ei nähtu asjaolusid, mille tõttu tuleks kostja osaliselt vabastada seadusest tulenevast ülalpidamiskohustuse täitmisest.
32. Kuna kohus rahuldab hagi, jättis kohus õigesti TsMS § 162 lg 1 alusel menetluskulud kostja kanda. Kostja ei võtnud kohtus hagi õigeks, vaid vaidles sellele vastu. Seetõttu pole menetluskulude jaotuse seisukohalt tähtsust sellel, kas hageja pöördus kostja poole kohtuväliselt ettepanekuga suurendada makstavat elatist või mitte.
33. Seoses apellatsioonkaebuse rahuldamata jätmisega jäävad ka apellatsioonimenetluse kulud kostja kanda.

Gaida Kivinurm

Reet Allikvere

Ande Tänav